

Vnímaní příčin a viníků kůrovcové kalamity a efektivnosti státem přijatých opatření

Výsledky dotazníkového průzkumu mezi 165 aktéry českého lesnictví. Příčiny kalamity, realizovaná opatření, hodnocení kroků státu a připravenost na budoucí krize.

AUTOŘI

Ing. Michaela Perunová, Ph.D. · prof. RNDr. Tomáš Hlásny, PhD. · Ing.
Roman Modlinger, Ph.D. · prof. Ing. Vilém Jarský, Ph.D.

VYDAVATEL

Fakulta lesnická a dřevařská, Česká
zemědělská univerzita v Praze, 2025

CITACE ZPRÁVY

Perunová, M., Hlásny, T., Modlinger, R. a Jarský, V., 2025. Vnímaní příčin a viníků kůrovcové kalamity a efektivnosti státem přijatých opatření. Zpráva projektu NAZV QK23020039 „ProBrouk“. Fakulta lesnická a dřevařská, ČZU v Praze. 27 s.

SOUVISEJÍCÍ VĚDECKÁ STUDIE

Perunová, M., Modlinger, R., Jarský, V., Hlásny, T. 2026. Stakeholder perceptions of forest disturbance drivers and management responses are aligned in Central Europe. Ambio
<https://doi.org/10.1007/s13280-026-02397-9>

01 Hlavní zjištění

Schopnost správně reagovat na krizové situace v lesnictví nezávisí pouze na objektivních, měřitelných ukazatelích, ale i na individuálních postojích hlavních aktérů, jejich prioritách, vnímání příčin a viníků problémů, a „víra“ v různá řešení. V roce 2025 jsme realizovali dotazníkový průzkum, jehož cílem bylo pochopit názory různých skupin aktérů na důvody proběhlé kůrovcové kalamity, opatření, která v reakci na kalamitu realizovali, a vnímání opatření přijatých státem. Průzkumu se zúčastnilo 165 respondentů reprezentujících vlastníky lesů, státní správu, zaměstnance v lesním hospodářství a odborné lesní hospodáře.

165

respondentů z celého spektra vlastnictví

4,34

nejsilnější příčina: sucho a horko 2015–2018

4,17

nejčastější opatření: snížení podílu smrku

60 %

respondentů neoznačilo žádného viníka

Za nejvýznamnější příčinu kalamity respondenti považovali extrémně horké a suché období let 2015–2018 (4,3 bodu v pětibodové škále) a vysoké zastoupení smrku v lesích (3,9). Je zajímavé, že změna klimatu jako komplexní fenomén nebyla zařazena mezi nejvlivnější faktory — respondenti se přiklonili k snáze uchopitelné extrémní klimatické události spíše než k celkové a nevratné změně podmínek pro pěstování smrku. Na dalších místech se umístily provozní faktory: neefektivní zadávání veřejných zakázek (3,72), nedostatek pracovních sil (3,43), pokles ceny dříví (3,43), nízká míra asanace kůrovcového dříví (3,47) a doprava neasanovaného dříví (3,37). Naopak restrikcím spojeným s COVID-19 a nedostatečné realizaci obranných zásahů byl připisován jen malý vliv (0,97 a 2,0).

Vnímání příčin odpovídají i realizovaná opatření, mezi kterými získalo snížení zastoupení smrku v obnově nejvyšší hodnotu 4,17. Většina respondentů označila toto opatření jako „již zavedené“ a další snížení neplánuje. Významná byla také podpora nepasečného hospodaření (3,57). Naopak nízké hodnocení získala dřívější obnova lesních porostů, tedy zkrácení doby obmýti (1,88). Nejnižší bylo hodnoceno navýšení počtu zaměstnanců (1,17), vysokou hodnotu naopak získalo jejich vzdělávání (3,25). Navýšení vlastních těžebních kapacit (1,40) rovněž nebylo prioritou.

Vnímání opatření přijatých státem bylo hodnoceno ve škále –2 až 2. Nejpozitivněji bylo vnímáno prodloužení doby na zalesnění a zajištění kultur na 5, resp. 10 let (1,23) — opatření následně promítnuté do novely lesního zákona. Velmi kladně byla vnímána kompenzace poklesu ceny dříví (kůrovcový příspěvek, 1,09), pozitivně také možnost ponechat u větších holin nezalesněné pásy (0,62) a rozvolnění přenosu reprodukčního materiálu (0,61). Spíše negativně bylo hodnoceno zrušení povinnosti přednostně zpracovat těžbu nahodilou (–0,30).

Ohledně viníků kalamity je povzbudivé, že 60 % respondentů nemělo potřebu označit konkrétního viníka a kalamita tedy nevyvolala vážnější společenské konflikty. Z těch, kteří viníka identifikovali, byli nejčastěji uváděni Lesy ČR (16 %), drobní vlastníci (14 %), správy národních parků (14 %) a Agentura ochrany přírody a krajiny (11 %).

Na desetibodové škále vlastní připravenosti se 14 % respondentů označilo za nepřipravené (1–3), zatímco 30 % za vysoce připravené (8–10); nejvyšší důvěru vykazovali manažeři lesních podniků (44 %).

Doporučení

- 01 Posílit komunikaci o klimatické změně jako trvalé hrozbě.** Osvěta a vzdělávání by měly zdůrazňovat, že nešlo o ojedinělou událost, ale o nový normál — systémová adaptace, rozvoj kapacit a zlepšování připravenosti jsou nezbytné, nikoliv volitelné.
- 02 Průběžně monitorovat realizaci opatření, zejména zastoupení smrku v obnově.** Přesvědčení respondentů, že opatření již realizovali, nemusí odrážet skutečnou potřebu změny druhové skladby. Je žádoucí systematický monitoring obnovy kalamitních ploch.
- 03 Investovat do vzdělávání a povědomí o změně klimatu a dalších rizicích.** Respondenti upřednostňují vzdělávání pracovníků před navyšováním jejich počtu — příležitost pro cílené programy zaměřené na adaptivní hospodaření a nepasečné systémy.
- 04 Udržet příznivé legislativní prostředí.** Prodloužení lhůt pro zalesnění, finanční kompenzace a další opatření státu byly hodnoceny velice příznivě. Jejich zachování a případné rozšíření by mělo být prioritou.
- 05 Využít absenci výraznějších společenských konfliktů.** Příznivé sociální klima je příležitostí pro konstruktivní dialog a budování konsenzu ohledně dlouhodobé strategie adaptace českých lesů.

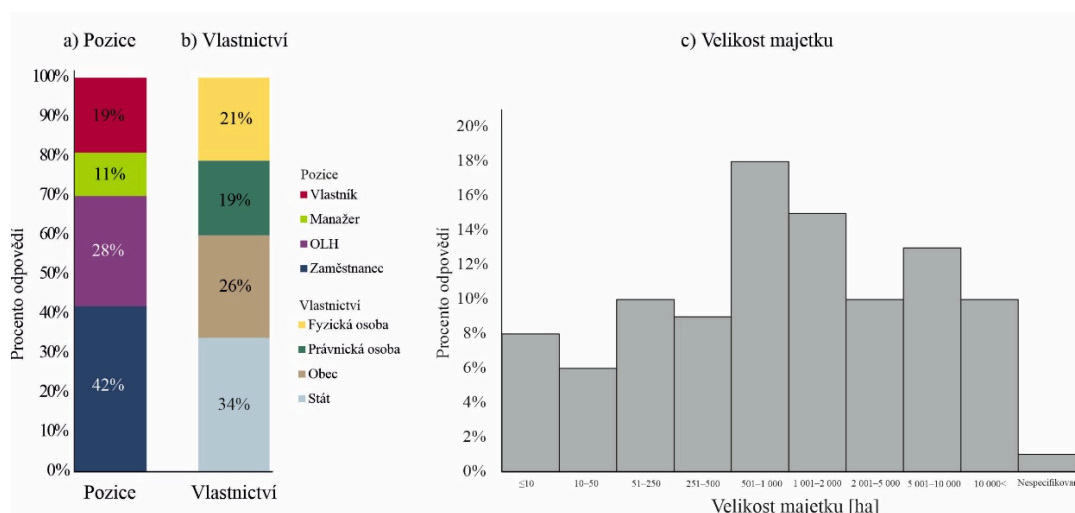

02 Metodika průzkumu a charakteristika respondentů

Dotazník se skládal z 21 otázek rozdělených do šesti tematických okruhů (charakteristika majetku, charakteristika respondenta, příčiny kalamity, význam legislativních opatření, viníci, přijatá opatření), přičemž přibližná doba vyplnění byla 45 minut. Obsahoval kombinaci otevřených a škálových otázek.

Tištěná verze byla distribuována prostřednictvím dvou workshopů a osobních kontaktů, digitální verze prostřednictvím Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů (SVOL), sdružení Pro Silva Bohemica, velkých lesnických podniků a individuálních kontaktů. Sběr dat probíhal od února do června 2024 a výsledkem bylo 165 vyplněných dotazníků.

Respondenti zastupovali široké spektrum pozic, vlastnictví i velikostí majetku (Obrázek 1): zaměstnance (42 %), odborné lesní hospodáře (28 %), vlastníky lesa (19 %) a manažerské pozice (11 %) (Obrázek 1a). Formy vlastnictví byly sloučeny do čtyř skupin: fyzické osoby (21 %), právnické osoby (19 %), obecní lesy (26 %) a státní lesy (34 %) (Obrázek 1b). Největší podíl respondentů spadl do kategorie majetků o rozloze 500 až 1000 ha (18 %) (Obrázek 1c). Mezi respondenty bylo 94 % mužů, 4 % žen a 2 % osob, které pohlaví neuvedly.

Obrázek 1 Charakteristika respondentů podle (a) pracovní pozice, (b) vlastnictví a (c) velikosti majetku.

03 Důvody vzniku kalamity

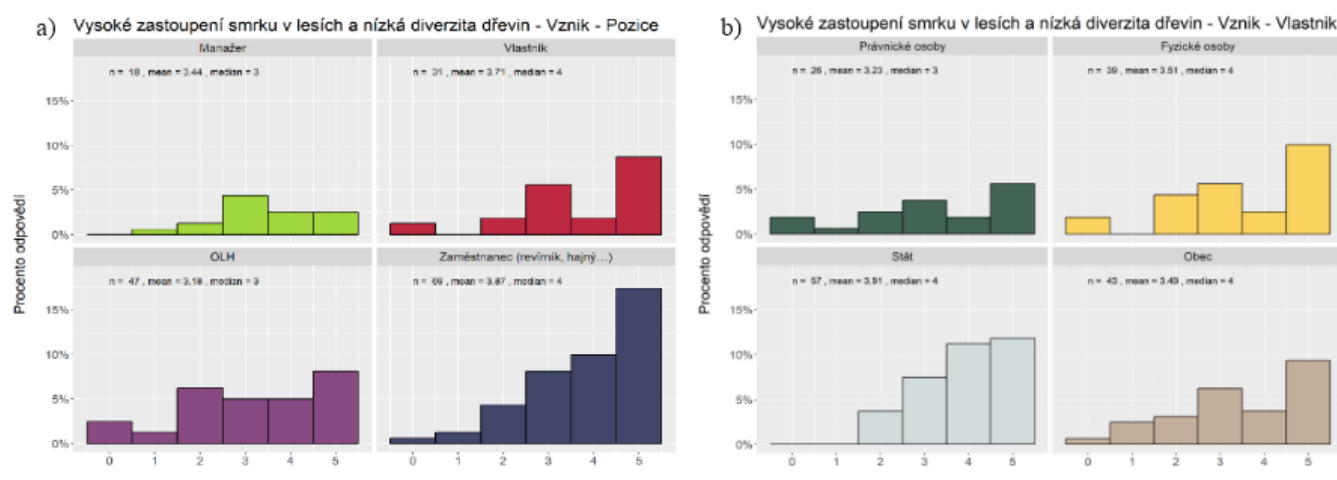
První část zjišťování se zaměřila na faktory, které přispěly ke vzniku a šíření kůrovcové kalamity. Respondenti hodnotili jednotlivé faktory na škále od 0 (bez vlivu) do 5 (maximální význam). Hodnocené důvody byly rozděleny do pěti kategorií: struktura a skladba lesů, klimatické faktory, sociálně-ekonomické faktory, legislativní faktory a problémy s ochranou lesa (Tabulka 1).

Jaký vliv na vznik a průběh kalamity měly podle Vás následující faktory?

Tabulka 1 Průměrné hodnoty odpovědí na otázku ohledně příčin vzniku kůrovcové kalamity.

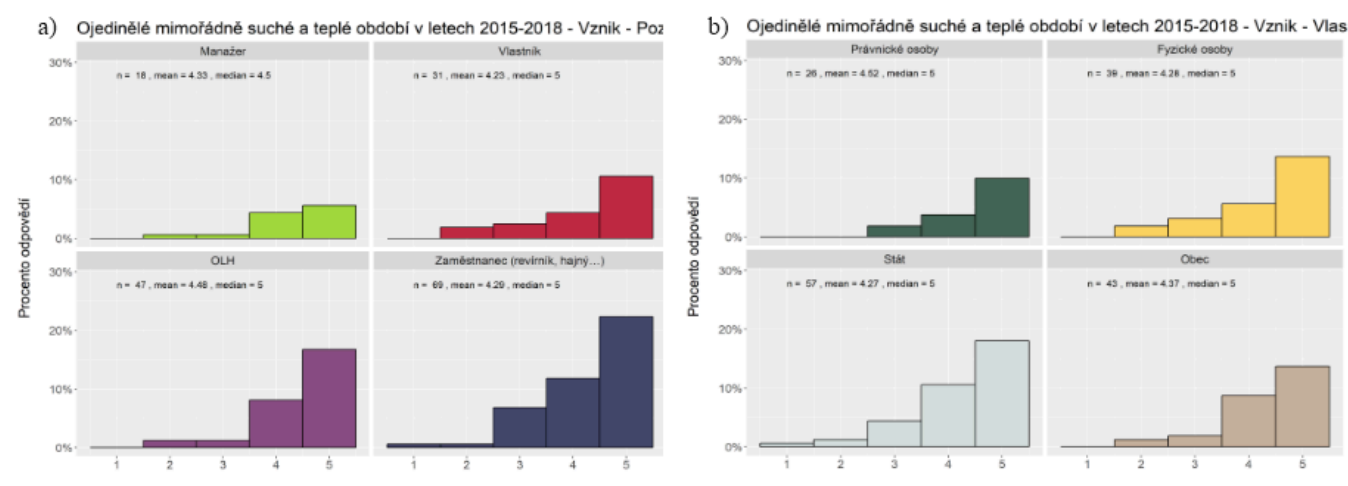
Kategorie	Průměr	Příčina	Průměr
Struktura a skladba lesů	3,07	Vysoké zastoupení smrku a nízká diverzita dřevin	3,90
		Nepříznivá věková skladba lesů	3,04
		Vysoké zásoby smrku v porostech	3,14
Klimatické faktory	3,67	Změna klimatu jako komplexní jev	3,60
		Mimořádně suché a teplé období 2015–2018	4,34
Sociálně-ekonomické faktory	2,52	Nízký počet zaměstnanců / pracovníků v LH	3,43
		Omezení související s COVID-19	0,97
		Nízké ceny dříví a nízký odběr u zpracovatelů	3,43
		Nedostatek těžebních kapacit	3,89
Legislativní faktory	3,08	Omezení ze zákona o ochraně přírody a krajiny	2,73
		Omezení ze zákona o veřejných zakázkách	3,72
Problémy s ochranou lesa	3,06	Příliš nízké uplatnění obranných opatření	2,00
		Příliš intenzivní uplatňování obranných opatření	1,83
		Nízká míra asanace kůrovcového dříví	3,47
		Doprava neasanovaného kůrovcového dříví	3,37

V kategorii struktura a skladba lesa byl nejvýše hodnoceným faktorem vysoký podíl smrku a nízká druhová diverzita (3,90), následně vysoké zásoby smrku (3,14). Manažeři, OLH a právnické osoby připisovali zastoupení smrku relativně nižší význam (Obrázek 2). Nepříznivou věkovou skladbu považují lesníci za středně významnou (3,04), bez rozdílů mezi pozicemi a vlastnictvím.

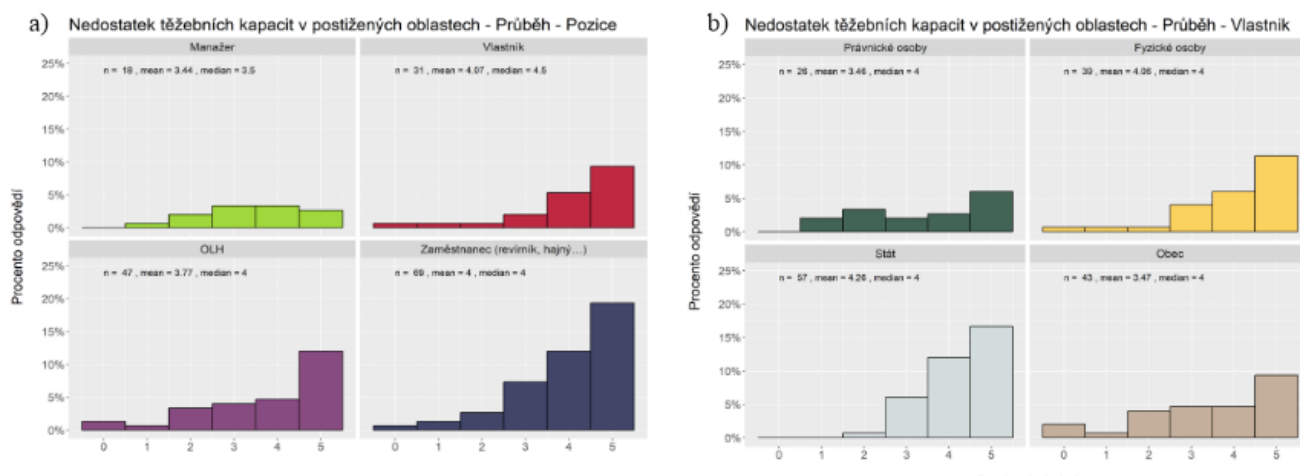
Obrázek 2 Vnímání vlivu vysokého zastoupení smrku podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

V rámci klimatických faktorů dosáhlo extrémně horké a suché období let 2015–2018 vůbec nejvyššího hodnocení napříč všemi kategoriemi (4,34; Obrázek 3). Klimatická změna jako komplexní jev byla ohodnocena na úrovni 3,60.

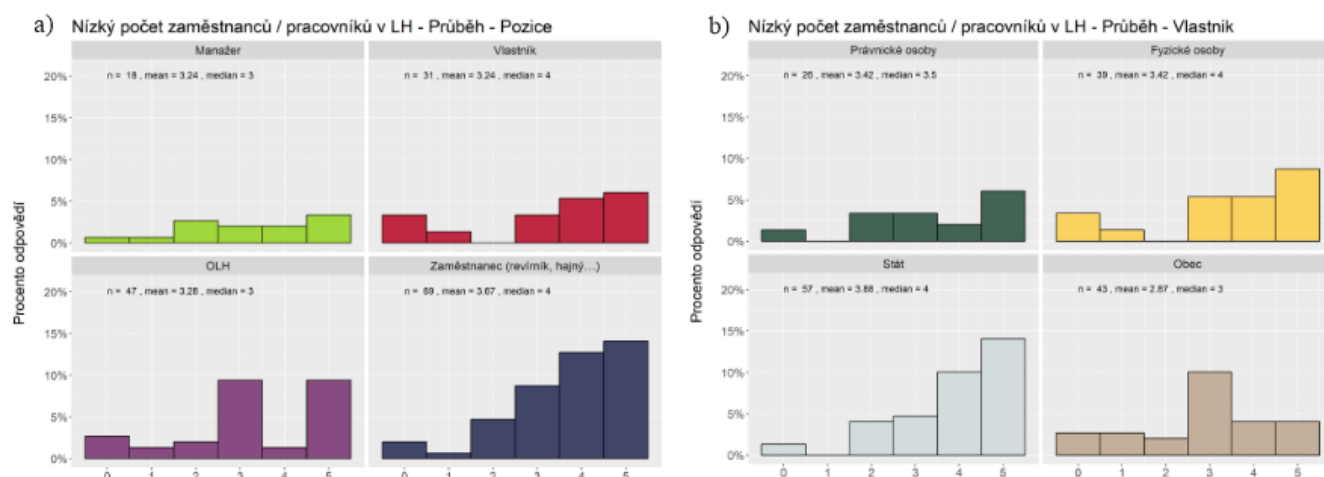
Obrázek 3 Vnímání vlivu extrémně horkého a suchého období 2015–2018 podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

Socio-ekonomické faktory byly hodnoceny jako středně významné (2,52); tuto hodnotu snížil faktor COVID-19 s nejnižším skóre 0,97. Nejvyšší skóre dosáhly nedostatek těžebních kapacit (3,89), nedostatek pracovních sil (3,43) a pokles ceny dříví (3,43). Nedostatek těžebních kapacit považují všechny vlastnické kategorie za faktor s významným vlivem — manažeři mu přiřkládají nejnižší váhu, vlastníci lesů naopak nejvyšší (Obrázek 4).

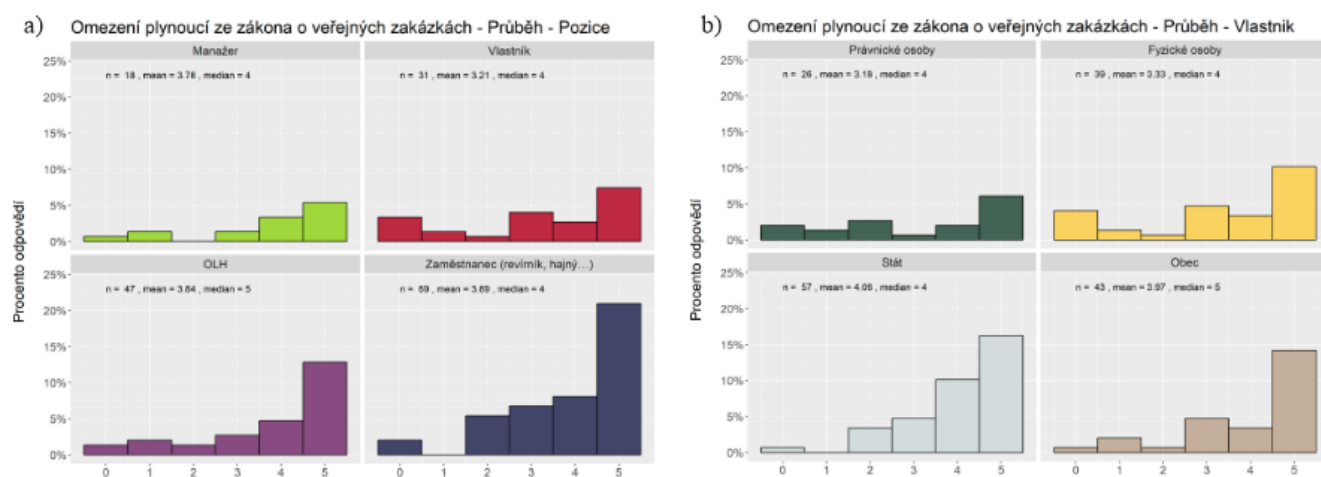
Obrázek 4 Vnímání vlivu nedostatku těžebních kapacit podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

Lesníci v manažerských pozicích hodnotili nedostatek pracovních sil jako méně významný faktor (3,24), zatímco zaměstnanci (3,67) a vlastníci lesů (3,24, medián 4) mu přisuzovali vyšší význam. Zajímavý je rozdíl mezi státním a obecním vlastnictvím: obce (2,87) nepovažovaly počet zaměstnanců za tolik problémový, státní vlastníci (3,88) ano (Obrázek 5).

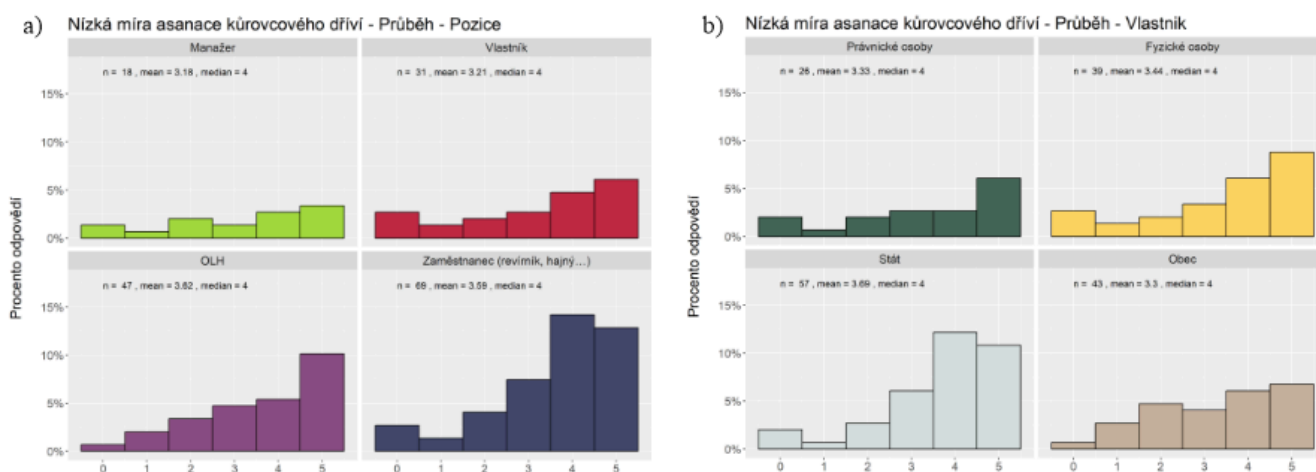
Obrázek 5 Vnímání vlivu nízkého počtu zaměstnanců podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

Z legislativních faktorů (3,08) byl jako nejvýznamnější označen problém neefektivního zadávání veřejných zakázek (3,72). Omezení hospodaření z titulu ochrany přírody (2,73) bylo hodnoceno jako faktor s menším, ale stále nezanedbatelným významem (Obrázek 6).

Obrázek 6 Vnímání vlivu omezení ze zákona o veřejných zakázkách podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

V kategorii ochrany lesa (3,06) byly za významný důvod označeny nízká míra asanace kůrovcového dříví (3,47; Obrázek 7) a doprava neasanovaného dříví (3,37). Příliš nízké uplatnění obranných opatření (2,00) i příliš intenzivní obranná opatření (1,83) byly vnímány jako méně významné.

Obrázek 7 Vnímání vlivu nízké míry asanace kůrovcového dříví podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

SHRNUTÍ

- Nejvýznamnější příčiny: extrémně horké a suché období 2015–2018 (4,34), vysoký podíl smrku a nízká diverzita (3,90), veřejné zakázky (3,72), nedostatek pracovních sil (3,43), pokles ceny dříví (3,43) a nízká asanace dříví (3,47).
- Málo významné příčiny: restrikce COVID-19 (0,97) a nedostatečné či příliš intenzivní obranné zásahy (2,00 a 1,83).
- Klimatické faktory jsou vnímány jako nejvýznamnější příčina — zejména extrémní sucho (4,34), méně už klimatická změna jako komplexní jev (3,60).
- Ze socio-ekonomické oblasti (2,52) vyniká nedostatek těžebních kapacit (3,89), z legislativy (3,08) veřejné zakázky (3,72), z ochrany lesa (3,06) asanace dříví (3,47).

04 Realizovaná a plánovaná opatření

Druhá část zjišťování byla zaměřena na otázku, zda kůrovcová kalamita vedla k praktickým změnám v hospodaření a ochraně lesa.

Došlo v reakci na kůrovcovou kalamitu k následujícím změnám v hospodaření, resp. je plánujete v dohledné době zavést?

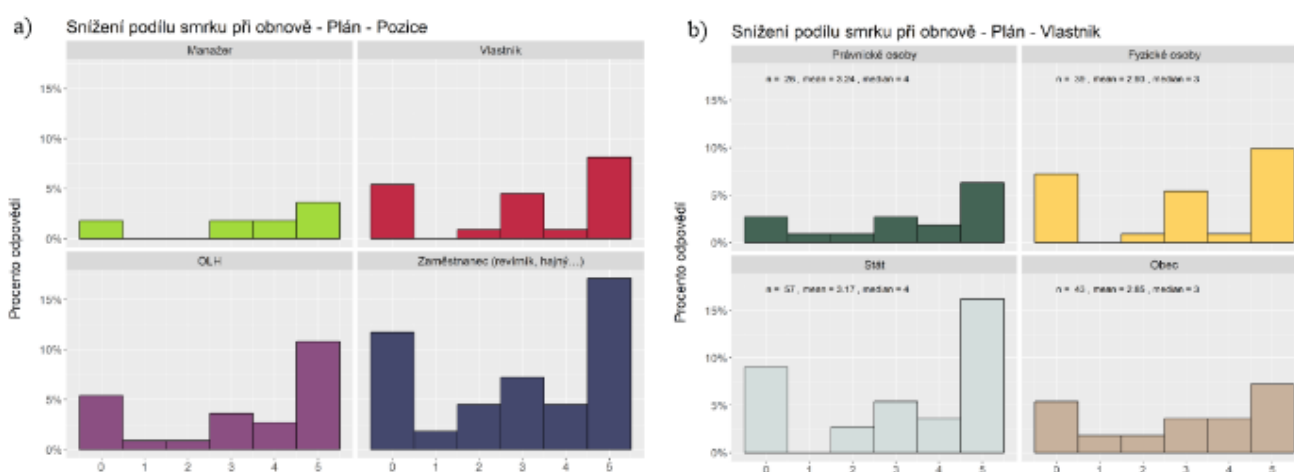
Každé opatření bylo hodnoceno na škále od 0 (nerealizováno / neplánujeme zavést) do 5 (realizováno / plánujeme zavést na většině majetku). Opatření byla rozdělena do čtyř kategorií (Tabulka 2).

Tabulka 2 Realizovaná a plánovaná opatření v reakci na kůrovcovou kalamitu.

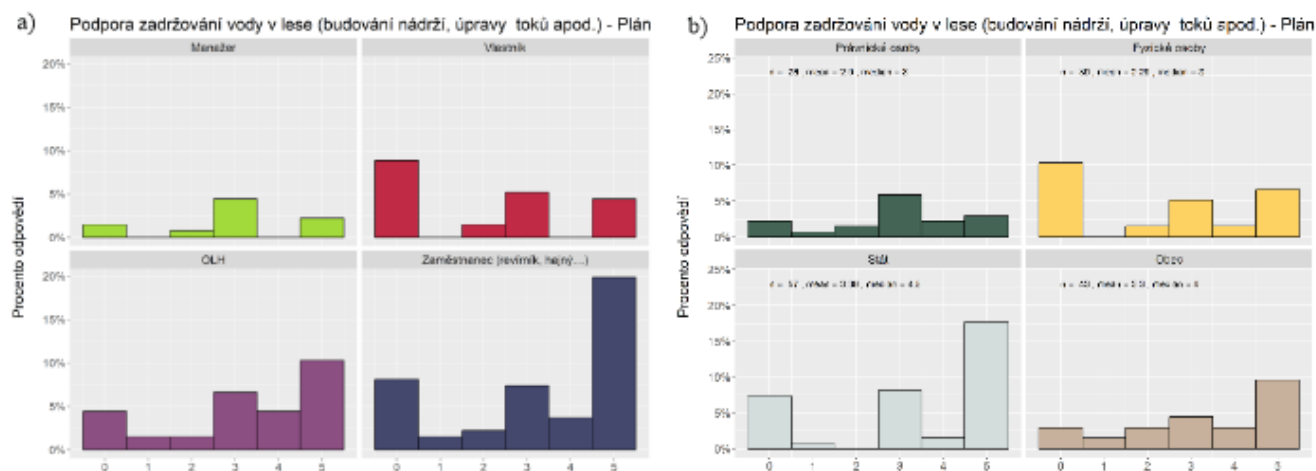
Kategorie	Průměr	Přijatá opatření	Průměr
Změny struktury a skladby lesů	3,16	Snížení využívání smrku při obnově	4,17
		Zvýšení podílu nepasečného hospodaření	3,57
		Intenzivní lov	3,45
		Změny struktury porostů	3,40
		Dřívější obnova porostů (zkrácení obmýtí)	1,88
Zmírňování klimatických vlivů	2,61	Podpora zadržování vody v lese	3,01
Sociálně-ekonomické faktory	2,37	Odborné vzdělávání personálu	3,25
		Zvýšení počtu pracovníků	1,17
		Dlouhodobé kontrakty s odběrateli a těžaři	2,29
		Finanční rezerva pro kalamitní období	2,58
		Diversifikace ekonomických aktivit	1,67
Změna postupů ochrany lesa	2,33	Zvýšení množství preventivních kontrol	3,55
		Zvýšení množství obranných opatření	2,20
		Zonace území podle stupně ohrožení	1,21
		Navýšení vlastních těžebních kapacit	1,40

Nejsilněji vnímanou reakcí byla změna struktury a skladby lesů, která dosáhla nejvyššího průměrného skóre (3,16). Nejvýše hodnoceným konkrétním opatřením bylo snížení využívání smrku při obnově lesa (4,17; Obrázek 8). Velká část respondentů toto opatření již zavedla a další snížení neplánuje. Významná je také podpora nepasečného hospodaření (3,57), naopak nízké hodnocení má dřívější obnova porostů (1,88).

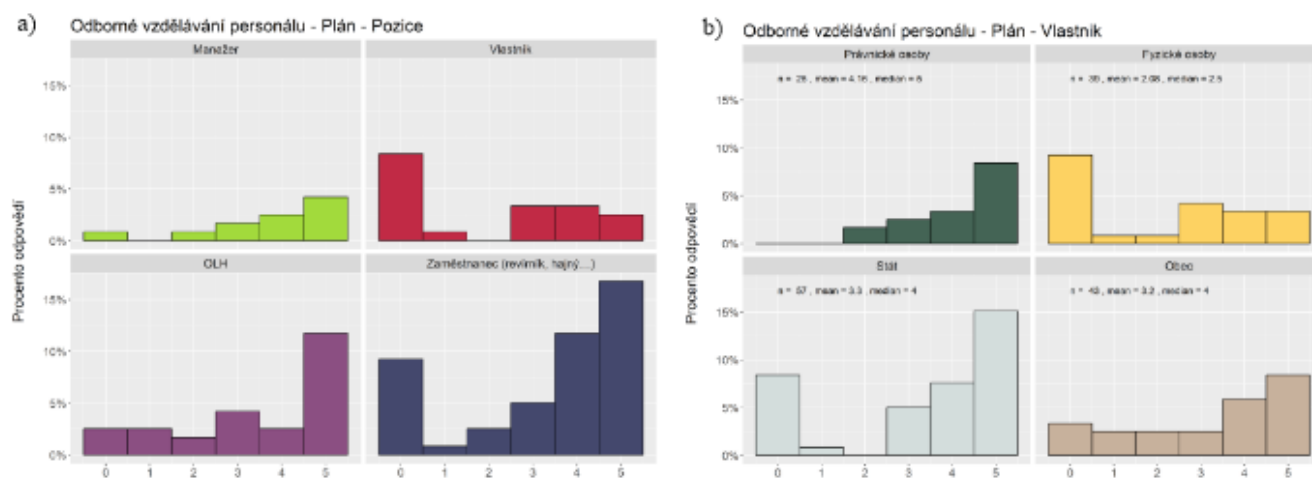
Obrázek 8 Snížení podílu smrku při obnově podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

Oblast zmírňování nepříznivých klimatických vlivů (2,61), jako je budování nádrží či úpravy regulace toků (3,01), patřila mezi níže hodnocené (Obrázek 9).

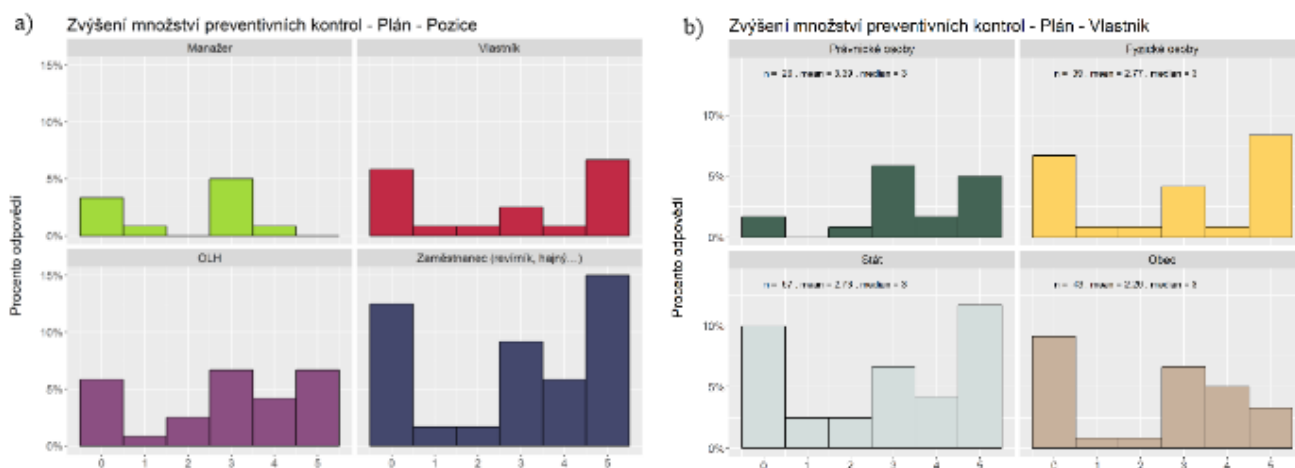
Obrázek 9 Podpora zadržování vody v lese podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

V kategorii sociálně-ekonomických faktorů (2,37) byly zaznamenány výrazné rozdíly mezi opatřeními. Nejvýše bylo hodnoceno odborné vzdělávání personálu, a to jak realizované (3,25), tak plánované (3,14). Z hlediska vlastnické struktury deklarovaly největší zájem o vzdělávání právnické osoby (4,16; Obrázek 10).

Obrázek 10 Odborné vzdělávání personálu podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

Přestože většina respondentů považuje nedostatek pracovních sil za významnou příčinu kalamity (3,43), zvyšování počtu pracovníků získalo nejnižší hodnotu (1,17). Střední hodnoty získalo vytvoření finanční rezervy (2,58) a dlouhodobé kontrakty (2,29). Nejnižší hodnocení dosáhla kategorie změna postupů ochrany lesa (2,33); nejvýše zde bylo hodnoceno zvýšení preventivních kontrol (3,55; Obrázek 11), zatímco navýšení vlastních těžebních kapacit (1,40) nebylo prioritou žádného z respondentů.

Obrázek 11 Zvýšení množství preventivních kontrol podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

SHRNUTÍ

- Realizovaná opatření nejvíce směřují ke změnám struktury a dřevinné skladby lesů (3,16): snížení podílu smrku při obnově (4,17) a nepasečné hospodaření (3,57).
- Nejméně realizovaná opatření: zmírňování klimatických vlivů (2,61), socio-ekonomické faktory (2,37) a změna postupů ochrany lesa (2,33).
- V oblasti klimatických faktorů převažují plánovaná opatření zaměřená na zadržování vody v krajině (3,01).
- Ze socioekonomických opatření bylo nejvíce realizováno odborné vzdělávání personálu (3,25); v ochraně lesa pak preventivní kontroly (3,55).

05 Vnímání legislativních opatření státu

V souvislosti s kůrovcovou kalamitou v Česku bylo přijato šest opatření státu (Tabulka 3). Jejich význam byl hodnocen prostřednictvím přímé otázky:

Jaký vliv měli podle Vašeho názoru následující opatření na zvládání kůrovcové kalamity?

Respondenti hodnotili význam opatření na škále –2 (velmi negativně) přes 0 (bez vlivu) až +2 (velmi pozitivně).

Tabulka 3 Charakteristika opatření státu přijatých v souvislosti s kůrovcovou kalamitou.

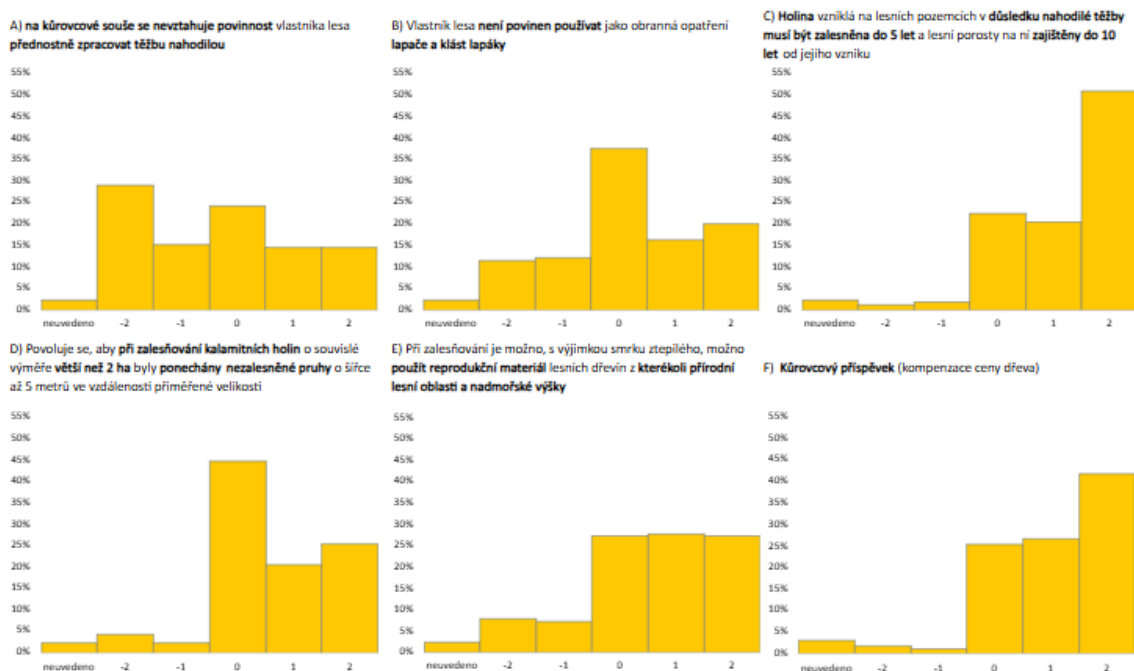
Opatření	Zavedeno	Platnost do	Region
A) Zrušení povinnosti přednostně zpracovat kůrovcové souše	3. 4. 2019	31. 12. 2022	ČR mimo NP a jejich ochranná pásma
B) Zrušení povinnosti používat lapače a klást lapáky	3. 4. 2019	31. 12. 2022	Katastrální území dle přílohy č. 1
C) Zalesnění holin do 5 let, zajištění porostů do 10 let	3. 4. 2019	–	Od 2. 4. 2020 ČR mimo NP
D) Ponechání nezalesněných pruhů u holin nad 2 ha	3. 4. 2019	–	Katastrální území dle přílohy č. 1
E) Volný přenos reprodukčního materiálu (mimo smrk)	30. 8. 2019	31. 12. 2022	Od 2. 4. 2020 ČR mimo NP
F) Kůrovcový příspěvek (kompenzace ceny dřeva)	2019	2022	Mimo NP a vojenské lesy

Poznámka: Opatření obecné povahy (OOP) zavedené MZe v dubnu 2019 vyhlásilo plošnou výjimku na vybrané zákonné povinnosti — opatření A) pro všechny lesy s výjimkou NP, ostatní pro tzv. kůrovcové oblasti. Novela ze srpna 2019 zavedla opatření E), novela z dubna 2020 rozšířila působnost opatření C) a E) na všechny lesy kromě NP. Stát řešil ekonomické dopady kalamity zavedením kůrovcového příspěvku, který kompenzoval vlastníkům lesů sníženou tržní cenu dříví. Výše příspěvku byla dána součinem objemu jehličnatého dříví z nahodilých těžeb a sazbou odpovídající rozdílu mezi tržní cenou a cenou nutnou pro zajištění obnovy lesa a péče o něj. První platby proběhly v roce 2019, poslední byly zadministrovány v roce 2023.

Největší přínos mělo pro respondenty prodloužení doby na zalesnění a zajištění na 5, resp. 10 let (1,23; Tabulka 4, Obrázek 12); toto opatření bylo promítnuto i do novely lesního zákona s platností od 1. 1. 2026. Kůrovcový příspěvek byl hodnocen velmi kladně (1,09), kladně také ponechání nezalesněných pásů (0,62) a rozvolnění přenosu reprodukčního materiálu (0,61). Spíše negativně bylo hodnoceno zrušení povinnosti přednostně zpracovat těžbu nahodilou (–0,30).

Tabulka 4 Vnímání významu opatření státu, průměrné hodnocení odpovědí.

Opatření	Průměr
A) Zrušení povinnosti přednostně zpracovat těžbu nahodilou	-0,30
B) Zrušení povinnosti používat lapače a klást lapáky	0,22
C) Zalesnění do 5 let, zajištění porostů do 10 let	1,23
D) Ponechání nezalesněných pruhů u větších holin	0,62
E) Rozvolnění přenosu reprodukčního materiálu	0,61
F) Kůrovcový příspěvek (kompenzace ceny dřeva)	1,09

Obrázek 12 Rozložení odpovědí na otázku ohledně vnímání významu jednotlivých opatření státu.

Jaké legislativní a další změny byste považovali za vhodné pro zlepšení vaší schopnosti čelit budoucím (nejen) kůrovcovým kalamitám?

Téměř polovina všech doporučení se týkala změn v legislativě — konkrétně lesnické a myslivecké legislativy a problematiky veřejných zakázek. Převážně šlo o zjednodušení či rozvolnění legislativy z pohledu vlastníka lesa, vyskytlo se však i několik požadavků na její zpřísnění.

Druhý nejvýznamnější požadavek (21 % odpovědí) směřoval ke změně dotační politiky: příspěvky na hospodaření v lesích (22 %), proces jejich vyplácení (10 %), dotace cen dříví (16 %), podpora adaptačních opatření (12 %), platby za ekosystémové služby (8 %) a podpora sdružování (6 %). Dalších 24 % odpovědí se týkalo podpory návazných sektorů — dřezozpracujícího průmyslu a dopravy (12 %), zpracovatelských kapacit (6 %) a zaměstnanosti (6 %).

Kategorie změn v hospodářské úpravě (14 %) zahrnovala požadavky od podpory melioračních a zpevňujících dřevin přes zvýšení druhové a věkové diverzity až po „změnu lidského myšlení“ v souvislosti s klimatem. Dalších 13 % odpovědí se týkalo státní správy — kompetencí OLH, posílení pravomocí SSL a kritiky ochrany přírody. Respondenti dále požadovali lepší informovanost vlastníků o možnostech podpory; vzdělávání a zapojení mladých lidí zmínilo 5 % odpovědí.

SHRNUTÍ

- Nejpozitivněji bylo hodnoceno prodloužení doby na zalesnění a zajištění porostu (1,23) a kompenzace poklesu ceny dříví (1,09).
- Nejméně pozitivně bylo přijato zrušení povinnosti přednostního zpracování nahodilé těžby (−0,30).
- V otevřené otázce respondenti nejvíce žádali změny v legislativě, následované dotacemi, hospodářskou úpravou lesů a fungováním státní správy.

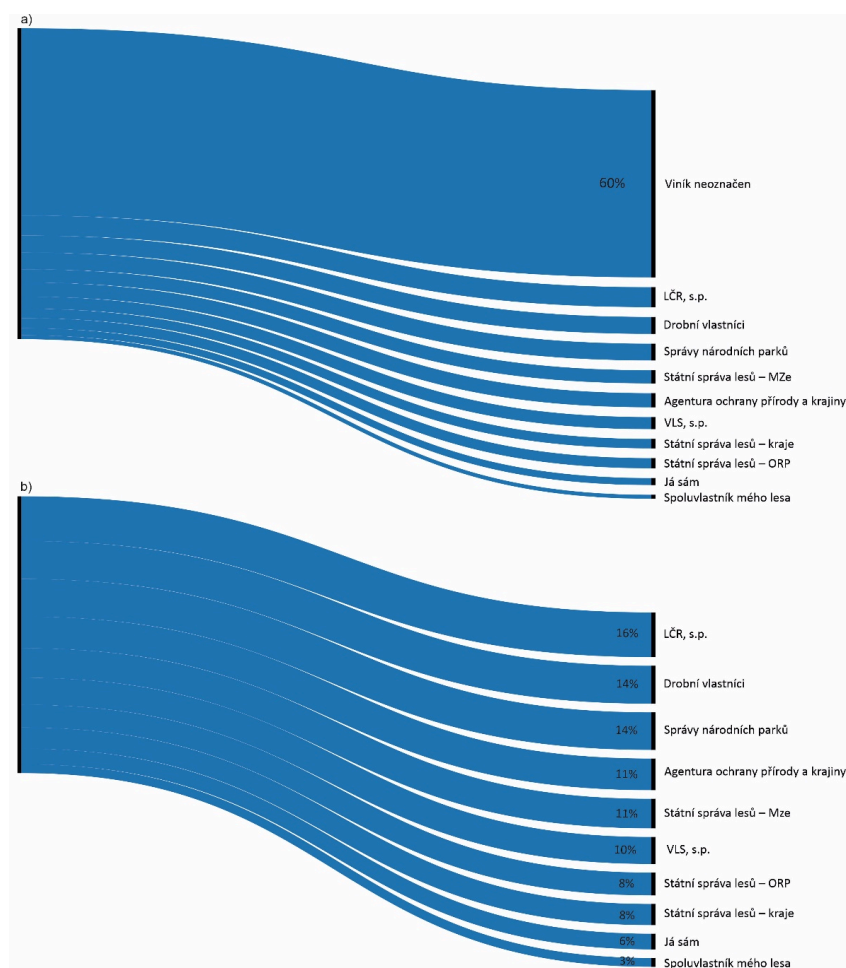
06 Identifikace viníků kůrovcové kalamity

Vnímaní odpovědnosti za kůrovcovou kalamitu bylo hodnoceno na základě otázky:

Které aktéry osobně považujete odpovědné za vznik kalamity?

Respondentům byl předložen předem definovaný seznam klíčových skupin aktérů; každého hodnotili na škále od 0 (žádná míra zavinění) do 5 (nejsilnější míra zavinění).

Upozorňujeme, že zde prezentované výsledky vyjadřují subjektivní vnímání respondentů a slouží pouze pro pochopení míry a charakteru možných společenských konfliktů souvisejících s kalamitou. Nevyplývají z nich žádné závěry ohledně případné objektivní odpovědnosti.

Obrázek 13 Vnímaní odpovědnosti za kůrovcovou kalamitu — (a) všichni respondenti, (b) pouze respondenti, kteří uvedli konkrétní subjekt.

Celkově 60 % respondentů neoznačilo konkrétního viníka kalamity (Obrázek 13a). Mezi těmi, kteří viníka identifikovali (Obrázek 13b, 40 %), se nejčastěji objevily státní a veřejné instituce: Lesy České republiky, s.p. (16 %), správy národních parků (14 %) a Agentura ochrany přírody a krajiny (11 %). Dále respondenti

označovali drobné vlastníky (14 %), Ministerstvo zemědělství (11 %), Vojenské lesy a statky (10 %) či státní správu lesů na úrovni ORP a krajů (shodně 8 %). Menší podíl směřoval na respondenty samotné (6 %) a spoluvlastníky lesů (3 %).

Výsledky ukázaly rozdíly mezi typy vlastníků: zástupci státu nejčastěji vinili ochranu přírody (správa NP a AOPK dohromady 31 %) a státní správu lesů (26 %), zatímco nestátní zástupci uváděli na prvním místě stát jako vlastníka (LČR a VLS dohromady 29 %) či státní správu lesů (28 %). Ochranu přírody uváděli nejčastěji zaměstnanci (31 %) a manažeři (29 %), nejméně vlastníci (18 %).

Můžete označit aktéry, které byste — s jistou mírou nadsázky — považovali za viníky současné situace?

Otevřený formát umožnil respondentům volně uvést jakoukoli osobu, skupinu či instituci. Nejčastěji zmiňovaným subjektem byly Lesy ČR (25 %), druhou nejčastější skupinou nestátní vlastníci lesů (20 %), na třetím místě ochrana přírody (19 %), následovaná státní správou lesů (11 %) a neaktivními vlastníky (6 %) (Tabulka 5).

Tabulka 5 Označení viníků kalamity — otevřená otázka.

Viník	Podíl (%)
Stát jako vlastník	24,8
Nestátní vlastníci	20,0
Ochrana přírody	19,3
Státní správa lesů	11,0
Neaktivní / nezodpovědní vlastníci	6,2
Historická forma hospodaření	4,8
Příroda / klima	3,4
Velcí vlastníci	2,1
Legislativa	2,1
Zpracovatelé	1,4
Systém výběrových řízení	1,4

SHRNUTÍ

- Celkově 60 % respondentů neoznačilo žádného konkrétního viníka; viníka identifikovalo 40 % respondentů.
- Nejčastěji směřovala odpovědnost na Lesy ČR (16 %), drobné vlastníky (14 %), správy NP (14 %), AOPK (11 %) a Ministerstvo zemědělství (11 %).
- Zástupci státu nejčastěji vinili ochranu přírody (31 %), nestátní zástupci stát jako vlastníka (29 %).
- U volné otázky byl nejčastěji zmiňovaným viníkem stát jako vlastník (25 %), následovaný nestátními vlastníky (20 %) a ochranou přírody (19 %).

07 Vnímání osobní připravenosti zvládat kalamitní situace

Respondenti hodnotili připravenost svého (či jimi spravovaného) lesního majetku velmi různorodě, přičemž převládaly střední až vyšší hodnoty (průměr 5,9). Nejčastější volbou byla hodnota 5 (28,5 %), následovaná hodnotami 8 (16,4 %) a 7 (12,1 %), což naznačuje mírný pocit připravenosti s výraznými rozdíly mezi skupinami. Velmi nízké hodnocení (1–2) uvádělo okolo 7 % respondentů.

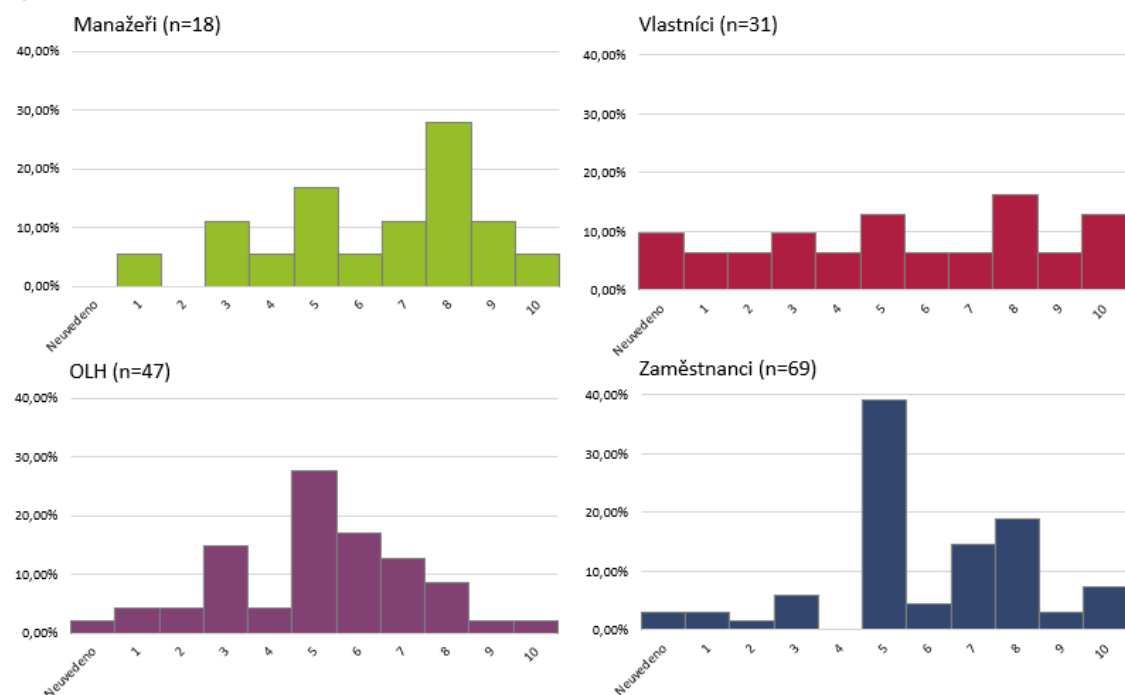
Zkušenosti s kalamitou se do odpovědí promítly spíše mírně. Skupina bez zkušeností častěji uváděla vyšší hodnoty (7–10); respondenti se zkušeností byli opatrnější a jejich odpovědi se více soustředily do střední části škály.

Rozdíly se objevily podle pozice respondentů. Zaměstnanci nejčastěji hodnotili připravenost středním stupněm 5 (39 %) (Obrázek 14a). OLH měli odpovědi rozloženy rovnoměrněji s mírným vrcholem u hodnot 5–7 (57 %). Manažeři vykazovali jednoznačně nejvyšší sebejistotu — dominovaly hodnoty 8–10 (44 %). U vlastníků byl patrný velmi široký rozptyl, odrážející jejich různorodé podmínky i přístupy k hospodaření.

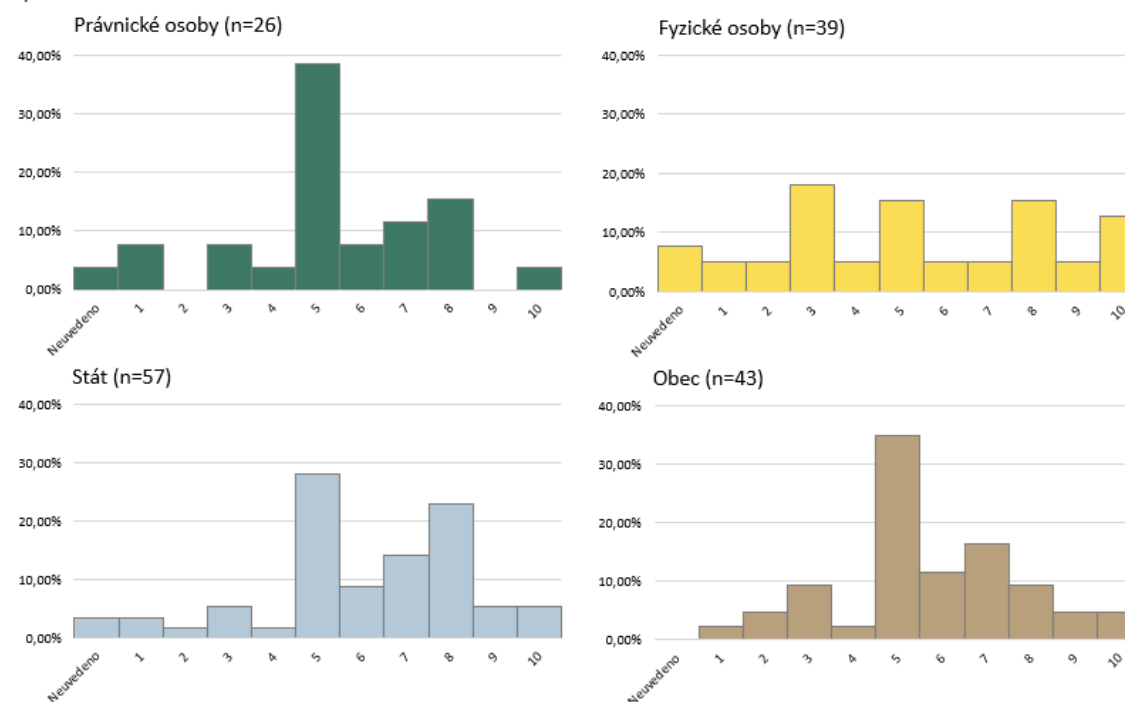
SHRNUTÍ

- Respondenti nejčastěji uváděli na desetibodové škále hodnotu 5 (28,5 %).
- Za nejméně připravené (1–3) se považuje 14 % respondentů, vysokou připravenost (8–10) vyjádřilo 30 %.
- Manažeři často uváděli hodnoty 8–10 (44 %); fyzické osoby vykazovaly největší podíl nízkých hodnocení 1–3 (30 %).

a) Pozice

b) Vlastnictví

Obrázek 14 Subjektivní hodnocení připravenosti podle (a) pozice respondenta a (b) typu vlastnictví.

Obce, právnické osoby i státní sektor vykazovaly vyšší míru subjektivní připravenosti se zřetelným jádrem v hodnotách 5 a 8. Naproti tomu fyzické osoby měly největší podíl nízkých hodnocení 1–3 (téměř 30 %) (Obrázek 14b).

Zpráva projektu NAZV QK23020039 „ProBrouk“ — Prognózy vývoje kůrovcové kalamity a inovativní přístupy k jejímu managementu na úrovni státu a vlastníků lesů. Fakulta lesnická a dřevařská, Česká zemědělská univerzita v Praze, 2025.

PROLES